

גזרות הנחים

גזרת נחי פ"א

תרכ"א' צ"א' 388

השורש	הבניין	השורש	הבניין
1 אמ"ר	קל	7 אה"ב	קל
2 אה"ב	קל	8 אכ"ל	קל
3 אכ"ל	קל	9 אב"ד	קל
4 אח"ז	קל	10 אכ"ל	קל
5 אמ"ר	קל	11 אב"ד	קל
6 אמ"ר	קל	12 אכ"ל	קל

גזרת נחי פ"יו (נפ"יו)

תרכ"א' 1 צ"א' 389

1 יר"ש קל	3 יש"נ קל	5 יס"ד קל	7 ינ"ק קל
2 יב"ש קל	4 יט"ב קל	6 יש"ר קל	

תרכ"א' 2 צ"א' 389

1 יש"ר הפעיל	3 יט"ב הפעיל	5 ינ"ק הפעיל	7 יש"ר הפעיל
2 ינ"ק הפעיל	4 ימ"נ הפעיל	6 יש"ר הפעיל	

תרכ"א' 3 צ"א' 389

1 יב"ל הופעל	3 ינ"ק הופעל	5 יכ"ח הופעל	7 יש"ב הופעל
2 יט"ב הופעל	4 יס"פ הופעל	6 ית"ר הופעל	

תרכ"א' 4 צ"א' 390

1 יר"ש קל	6 יש"ט הופעל	11 יד"ע הופעל
2 יט"ב הפעיל	7 ינ"ק הפעיל	12 ימ"נ הפעיל
3 יס"פ הופעל	8 יש"ר הפעיל	13 יש"ב הופעל
4 יג"ע קל	9 יר"ד הופעל	14 יב"ש קל
5 יכ"ח הופעל	10 יש"נ קל	

תרגיל 5 צמ' 390

1	ילי"ד	נפעל	3	ית"ר	נפעל	5	יש"ב	נפעל	7	יש"ע	נפעל
2	ית"ר	נפעל	4	יע"ד	נפעל	6	יכ"ח	נפעל	8	יס"ד	נפעל

תרגיל 6 צמ' 390

1	ית"ר	הפעיל	3	יר"ד	הפעיל	5	יב"ל	הפעיל	7	יל"כ (הל"כ)	הפעיל
2	יש"ב	הפעיל	4	יכ"ח	הפעיל	6	יפ"ע	הפעיל	8	יס"פ	הפעיל

תרגיל 7 צמ' 391

	צורת העבר	השורש	הבניין	הזמן	הגוף
1	הוקיר	יק"ר	הפעיל	בינוני	רבים
2	נולד	יל"ד	נפעל	עבר	מדברים
3	הוביל	יב"ל	הפעיל	עתיד	מדברים
4	הוריד	יר"ד	הפעיל	בינוני	רבים
5	נועץ	יע"צ	נפעל	עבר	מדבר
6	הועיל	יע"ל	הפעיל	עתיד	מדברים
7	הוציא	יצ"א	הפעיל	עתיד	נסתר
8	נוצר	יצ"ר	נפעל	עבר	נסתרת
9	נותר	ית"ר	נפעל	עבר	מדבר
10	הוקיע	יק"ע	הפעיל	עתיד	נסתרים
11	נועד	יע"ד	נפעל	עבר	נסתר
12	הועיל	יע"ל	הפעיל	בינוני	יחידה
13	נוכח	יכ"ח	נפעל	בינוני	רבים
14	נואש	יא"ש	נפעל	עבר	נוכחים
15	הושיע	יש"ע	הפעיל	עתיד	נסתרים

תרגיל 8 צמ' 391

1	ית"ר	נפעל	16	יכ"ח	הופעל
2	ית"ר	הפעיל	17	ית"ר	הופעל
3	יד"ע	הופעל	18	יש"ע	הפעיל
4	יש"ט	הופעל	19	יל"כ / הל"כ	הפעיל
5	יב"ל	הפעיל	20	ינ"ק	קל
6	יל"ד	הפעיל	21	יב"ל	הופעל
7	יש"ט	הפעיל	22	יל"ד	נפעל
8	יפ"ע	הפעיל	23	ינ"ק	הפעיל
9	יר"ש	הפעיל	24	יס"פ	הופעל
10	יש"ר	הפעיל	25	יר"ק	הפעיל
11	אמ"ר	קל	26	יצ"ר	קל
12	יכ"ח	נפעל	27	יט"ב	הפעיל
13	יע"צ	נפעל	28	אכ"ל	קל
14	ית"ר	הפעיל	29	יר"ד	הפעיל
15	יג"ע	הפעיל	30	אה"ב	קל

תרגיל 9 צמ' 393

א. I.

הפעלים שבהם התי"ו היא תחילית	הפעלים שבהם התי"ו היא שורשית
תוסיפו, תוקיר, תותירו	תופרת, תואמת, תומכים

II. כאשר התי"ו שורשית, השורשים שייכים לגזרת השלמים.

כאשר התי"ו תחילית, השורשים שייכים לגזרת נפ"ו.

ב. I.

הפעלים שבהם הנו"ן היא שורשית	הפעלים שבהם הנו"ן היא תחילית
נושקת, נובלת, נצרה, נופלת	נוספת, נועדת, נוצרה, נותר

II. כאשר הנו"ן שורשית, השורשים שייכים לגזרת השלמים.

כאשר הנו"ן תחילית, השורשים שייכים לגזרת נפ"ו.

הפעלים שבהם המ"ם היא תחילית	הפעלים שבהם המ"ם היא שורשית
מועידה, מורידות, מוחיל, מושיט	מועדת, מורדת, מוחל, מושכות

II. כאשר המ"ם שורשית, השורשים שייכים לגזרת השלמים.
 כאשר המ"ם תחילית, השורשים שייכים לגזרת נפ"ו.

ד.

שלמים (או על דרך השלמים)	נחי פ"ו/ו (נפ"ו)
יולדות, הולכת, נוגעת, יגעה, נוטלים	יועידו, הושיבה, נודע

ה. ג. שונים בשורש ובבניין. (ית"ר נפעל נסתרים הווה, נס"ק קל נסתרים הווה)
 ו. I (1) יצר – חפ"צ, II נפ"ו
 II (2) נופלים – שלמים, II נפ"ו
 I (3) מורידים - נפ"ו, II שלמים
 I (4) מושכות – שלמים, II נפ"ו

ז. הבניין הפעיל. פעלים אפשריים: תודיעי, (אותה גזרה), תגיעי (גזרת חפ"נ)

תרגיל 10 עמ' 394

הבניין של כל הפעלים – קל (חריגים של בניין קל)

1	יכ"ל	2	ישיב	3	יצ"א	4	הל"כ	5	אחיז	6	הל"כ	7	יר"ש	8	יר"ד
9	אמ"ר	10	יר"ד	11	יב"ש	12	יד"ע	13	ישיב	14	יר"ד	15	אמ"ר	16	ישינ
17	אב"ד	18	יר"ש	19	יס"ד	20	יל"ד	21	יד"ע	22	יד"ע	23	יכ"ל	24	יל"ד

תרגיל 11 עמ' 396

1. נצ"ר קל	2. יצ"ר נפעל	13. יכ"ח נפעל	14. נכ"ח קל
3. יצ"ר נפעל	4. נצ"ר קל	15. יכ"ח נפעל	16. נכ"ח קל
5. נצ"ר קל	6. יצ"ר נפעל	17. יע"ד הופעל	18. מע"ד קל
7. נשיב קל	8. ישיב נפעל	19. נגי"ע קל	20. יגי"ע קל
9. יע"צ נפעל	10. נע"צ קל	21. יגי"ע פיעל	22. נגי"ע קל
11. נע"צ קל	12. יע"צ נפעל		

תרכ"ף 12 צ"א 397

1. א. שלמים : מְפַתְּחִים, מְתַקֵּץ
 מרובעים : מְתַקֵּץ, מְכַרְסֵם
 נפ"ו : מִינִיקָה, מוֹדִיעָה
  - ב. הַפְעִיל : מִינִיקָה, מוֹדִיעָה, פִּיעַל : מְתַקֵּץ, מְכַרְסֵם, פּוֹעַל : מְפַתְּחִים, הַתְּפַעַל : מְתַקֵּץ
  - ג. מְפַתְּחִים – שם תואר, מִינִיקָה – פועל, מְתַקֵּץ – פועל, מְתַקֵּץ – שם תואר, מוֹדִיעָה – פועל, מְכַרְסֵם – שם עצם
  - ד. יִתְקַצֵּר
2. א. הוֹשִׁיטִי - הפעיל
 ב. בניין קל
 ג. אָצַר
 ד. הוֹשִׁטָה
3. על דרך השלמים : יָשָׁבוּ, יֵשְׁבוּ,
 על דרך נפ"ו : תוֹשִׁיבִי, נוֹשֶׁבֶת, מוֹשְׁבִים
4. א. יוֹעִידוּ - הפעיל
 ב. קל
 ג. מְעוֹכְבִים - שלמים
 ד. נחי פ"ו (נפ"ו)
5. א. כולן בזמן הווה (בינוני)
 ב. נחי פ"ו (נפ"ו) - מוֹעִילוֹת, מוֹרִישָׁה, מִישִׁירִים, מִיטִיבָה
 ג. מְתִישְׁרֵת - התפעל
 ד. מִישִׁירִים – על דרך נפ"ו, מְתִישְׁרֵת – על דרך השלמים. שניהם מהשורש יש"ר
 ה. מזיקות – שם תואר, כל השאר פעלים.

תרכ"ף 13 צ"א 399

חלק א

1. נִכַּח משמעותו של פועל זה משורש נכ"ח היא נמצא, וזה הפועל המתאים מבחינת משמעות המשפט.
2. נוֹצְרִים משמעותו של פועל זה משורש יצ"ר היא יצירה.
- בבניין נפעל בהווה עה"פ מנוקדת בקמץ כמו בגזרת השלמים, כמו נשְׁמְרִים.
3. הוֹתִיבָה משמעות השורש ית"ר = השאיר, וזה הפועל המתאים מבחינת משמעות המשפט.
4. הַתִּיבָה משמעות השורש נת"ר = הרשה, וזה הפועל המתאים מבחינת משמעות המשפט.

חלק ב

1. א. (1) נוֹשְׁבוֹת (2) נוֹצְרִים
ב. השורשים נש"ב ו- נצ"ר ניטים כמו בגזרת השלמים, לכן עה"פ הגויה בשווא כמו שומרות, כותבות. משמעות השורש נצ"ר = שמר, וזה הפועל המתאים מבחינת משמעות המשפט. נוֹצְרִים כמו שומרים.
2. הוֹשֵׁב צורת הציווי בגוף נוכח בבניין הפעיל היא בצירה, כמו בגזרת השלמים, כמו הלֵבֵשׁ, הפקד
3. (1) אֵצֵא "א" תחילית לציון גוף מדבר בעתיד
(2) יֵצֵא "י" תחילית לציון גוף נסתר בעתיד

חלק ג – עמ' 400

1. טָבַל בבניין קל אין צורך בדגש בעה"פ אחרי שווא בראש המילה. (אין דגש אחרי שווא נע)
2. אוֹכַל לשורש יכ"ל צורת נטייה מיוחדת בבניין קל בעתיד.
אתכם
3. הִישִׁיחַה פועל זה הוא אחד מ-5 פעלים בבניין הפעיל שה"י" השורשית מתקיימת בנטייה, והתחילית מנוקדת בצירה מלא.
4. אֶחָדְךָ.
5. הוֹגִיעָה הפועל מתאים במין ובמספר (נקבה) לשם העצם שבמשפט "העבודה".
6. תֵּשֵׁב פה"פ "י" של השורש יש"ב נשמטת בנטייה של בניין קל בעתיד, והתחילית מנוקדת בצירה כמו תֵרַד, תֵלֵךְ.
בְּשׂוֹרָה החמישית (מספר סודר) בכיסא עשרים וְשָׁלוֹשׁ (מספר סתמי)
7. הוֹסִיף בציווי גוף נוכח בהפעיל אין "י" אחרי עה"פ, כמו הלֵבֵשׁ, הפקד
חָצִי כוֹס
8. הִינִיחָה פועל זה הוא אחד מ-5 פעלים בבניין הפעיל שה"י" השורשית מתקיימת בנטייה, והתחילית מנוקדת בצירה מלא.
9. נוֹתְרִים השורש ית"ר בבניין נפעל. עה"פ מנוקדת כמו בשלמים, כמו נשְׁמְרִים, נשְׁפָרִים.
עֲשֶׂרֶת הַסְּפָרִים (צורת נסמך זכר לפני מילה מיוחדת)
10. נוֹכַחוּ משמעותו של פועל זה משורש יכ"ח היא הבין. בבניין נפעל עה"פ מנוקדת בתנועת E כמו בשלמים. כמו נשְׁמְרוּ וכמו נוֹלְדוּ, נוֹסְפוּ

חלק ד

1. **אִישׁוֹן** פה"פ "יי" של השורש יש"נ מופיעה בנטייה של בניין קל בעתיד
2. **תְּבַלְבֵּל** אין דגש אחרי שווא נע
3. **מְכַיר** בבניין הפעיל המוספית "מ" לציון הבינוני מנוקדת בפתח.
יש להגות פועל זה כמו פעלים בבניין הפעיל בשלמים: **מְפַקֵּד**, **מְלַבֵּשׁ**.
4. **יִכְלְתִי** פועל זה ניטה במשקל פֻּעַל. בהווה יָכוֹל.
5. **נוֹכְחִים** משמעותו של פועל זה משורש יכ"ח היא הבין. בבניין נפעל עה"פ מנוקדת בתנועת A כמו בשלמים, כמו נשְׁמְרִים (וכמו נוֹלָדִים, נוֹתָרִים)
6. **יֵשֵׁב** פה"פ "יי" של השורש יש"ב נשמטת בנטייה של בניין קל בעתיד, והתחילית מנוקדת בצירה כמו יָרַד, יֵלֵךְ.
7. **נִכְחָתִי** משמעותו של פועל זה משורש נכ"ח היא נמצא, וזה הפועל המתאים מבחינת משמעות המשפט.
8. **נִבְזָז** אין דגש אחרי שווא נע. כמו נִכְבַּד (וכמו נְבַלְבֵּל)
9. **מִיִּנְיָקָה** פועל זה הוא אחד מ-5 פעלים בבניין הפעיל שה"יי" השורשית מתקיימת בנטייה והתחילית מנוקדת בצירה מלא.
10. **נוֹצְרִים** פועל זה הוא משורש יצ"ר. בבניין נפעל עה"פ מנוקדת בתנועת A כמו בשלמים, כמו נשְׁמְרִים

חלק ה

1. **הִכְנִיעַ** – התחילית בהפעיל בעבר הגויה בתנועה i (חיריק) כמו הִלְבִּישׁ, הִפְקִיד.
4. **לִיָּבֵא** - בבניין פיעל יש דגש חזק תבניתי בעה"פ. כמו לכַבֵּס, לסַפֵּר.
5. **אָפָה** - שורש אפי"ה שיך לגזרת נפ"א, שבה האות התחילית "א" נשמטת בעתיד גוף מדבר, ופה"פ הגויה בתנועת (חולם חסר).
8. **נִצָּא** – השורש יצ"א בבניין קל עתיד המוסיפית ועה"פ מנוקדות בצירה.

1. אביגדור קהלני היה תת אלוף בצה"ל, שר וחבר כנסת. כיום הוא משמש כיו"ר האגודה למען החייל. קהלני נושא את עיטור אות הגבורה ממלחמת יום הכיפורים, את עיטור המופת ממלחמת ששת הימים וכן את עיטור הנשיא על תרומתו למדינת ישראל. במלחמת ששת הימים הוא פיקד על פלוגת טנקים שלחמה בצפון סיני. הוא נפצע קשה וסבל מכוויות בכ-60% משטח גופו. על לחימתו בקרב הוענק לו צל"ש, שמאוחר יותר הומר לעיטור המופת. במלחמת יום הכיפורים בהיותו מפקד גדוד 77, הצליח לארגן טנקים מיחידות שונות, והוביל אותם לקרבות בלימה נגד הסורים שהיו בעדיפות מספרית. הוא הסתער בראש הכוח בהיותו מחוץ לצריח (מעשה נדיר בזמן קרב) כדי שחייליו ייטיבו לראותו. כוח הטנקים בפיקודו הצליח לכבוש מחדש את העמדות השולטות והשמיד מאות טנקים סוריים (כ-300 במספר). על חלקו בקרבות מכריעים אלה הוענק לו עיטור הגבורה. במלחמה זו שָׁכַל קהלני את אחיו עמנואל ואת גיסו אילן, אולם קהלני לא קיבל את ההודעה על כך עד לתום הקרבות.

2. הערה:

שאלה זו ושאלות אחרות עוסקות לכאורה בנושא תחבירי, וזאת מתוך הנחה כי התלמידים למדו תחביר בשנים קודמות. הפרגמטיקה הנובעת מן המבנה התחבירי, משרתת את מערכת הצורות. בשאלה זו הדגש הוא על התוכן.

תשובה 2:

בכל משפט הכותב מציין תכונה אחרת של מפקד בצבא, כך שלאורך השיר הוא מציג פירוט תכונות שמסרטטות את דמותו של המפקד הקרבי האידיאלי.

3. א. תלך: /ה-ל-כ, קל, נוכח (גוף שני)

אלך – מדבר, גוף ראשון. החייל למפקדו (אלך- החייל, תלך – המפקד)

ב. "אֶל אֲשֶׁר תִּלְכִּי אֵלַי וּבְאֲשֶׁר תִּלְיִנִי אֵלָיו עֲמַךְ עֲמִי וְאַלְהֵיךָ אֶלְהִי." (מגילת רות, א, י"ז)

ציטוט זה ממגילת רות עוסק בקשר בין רות המואביה לחמותה - נעמי. באמצעות שְׁלוֹשׁ מילות ההרמז הכותב משווה את סיפור רות ונעמי לקשר האמיץ הקיים בין החיילים למפקדיהם ולהפך. הסיפור המתאר את הקשר בין שתי הנשים: רות ונעמי, הפך לסמל של אהבה עזה ושל נאמנות. שילובו של סיפור מקראי זה בשיר בא להדגיש את הקשר המיוחד בין החיילים למפקדם, את קשר המחויבות, הנאמנות והמסירות.

הרחבה למורה: רות המואבייה היא הגיבורה העיקרית של מגילת רות. היא אחת משתי הנשים שהתנ"ך הקדיש ספר לדמותה ולקורותיה. מגילת רות מספרת את סיפורה של משפחת אלימלך אשר שני בניה: מחלון וכיליון, מתחתנים עם שתי מואביות, רות ועורפה. לאחר כעשר שנים מתים שני הבנים, ורק נעמי, אם המשפחה, נשארת עם הכלות. לאחר שלא נותר לה דבר, מחליטה נעמי לחזור למולדתה אבלה, חפוייה וענייה. היא מפצירה בכלותיה להניח לה, כי אין לה דבר לתת להן. לעומת עורפה המחליטה להישאר במואב, רות דבקה בחמותה ומתעקשת שרק המוות יפריד ביניהן, ואומרת: "אֶל אֲשֶׁר תִּלְכִּי אֵלַי וּבְאֲשֶׁר תִּלְיִנִי אֵלָיו עֲמַךְ עֲמִי וְאַלְהֵיךָ אֶלְהִי." רות המואבייה היא סבתא רבתא של דוד המלך.

4. א. **תגוע**: נ-ג-ע, קל, עתיד, **תשמ׳ר**: ש-מ-ר, קל, עתיד, **תדע**: י-ד-ע, קל, עתיד, **תתן**: נ-ת-נ, קל, עתיד
- ב. הגוף המשותף לארבעת הפעלים הוא גוף שני נוכח (אתה). יש כאן פנייה ישירה אל המפקד ותיאור תכונותיו, לכן פנייה זו מעבירה מסר ברור - לחייל בצה"ל יש ביטחון מלא במפקדו.
5. א. אם חיי תשמור כמו את חייך - אתה שומר על חיי כמו על חייך.
 ואם שכל הישר בהחלטותיך - יש לך שכל ישר בהחלטותיך.
 אם תדע להבדיל בין עיקר וטפל - אתה יודע להבדיל בין עיקר לטפל.
 ואם תיתן לי חיוך גם ברגע אפל - אתה נותן לי חיוך גם ברגע אפל.
- **תשובה אפשרית**: במשפטי החיווי מתוארות תכונותיו של המפקד, אולם אין ספק כי השימוש המיוחד במשפטי התנאי מעצים ומדגישים תכונות אלה, המסר של הכותב ברור - המפקדים בצה"ל ניחנים בתכונות אלו! למשפטי החיווי **אנן** האפקט החזק של הקשר בין המפקד לחייליו, כפי שהוא בא לידי ביטוי במשפטי התנאי.
- הרחבה למורה**: משפטי תנאי מציינים ספק באשר לאי קיום העובדה שבמשפט. לדוגמה, אם מזג האוויר ישתפר, נצא לטיול, אך אם הוא לא ישתפר - לא נצא. לעומת זאת בשיר זה משפטי התנאי אינם עוסקים במשהו עתידי, אלא הם מתארים מצב קיים, ודאי. הכותב משתמש אמנם במילת התנאי "אם" באשר לתכונות המפקד, אך ברור לו שהמפקד אכן בורך בתכונות אלו, ואם תכונות אלו אינן מתקיימות באדם - הוא לא יוכל להיות מפקד.
- החזרה על מילת התנאי "אם" מחדדת ומחזקת את העובדה כי אין כאן ספק, אלא ביטחון מלא במפקד. ההוכחה לכך היא שהמשפט העיקרי הוא משפט חיווי המציין עובדה - אתה המפקד שלי.
- תשובות אפשריות:
- (1) השוויון בין הנושא (אתה) לנושא (המפקד **שלך**) יוצר שוויון בין המפקד לבין החייל, שוויון שאומר – אני סומך עליך, אתה ואני נלחמים ביחד למען מטרה משותפת אחת, חיי שנינו שווים, בקרב אין הבדל בין מפקד לחייל, שניהם שווים.
- (2) הכבוד וההערכה שיש לחיילים כלפי המפקדים.
- (3) המילה "שלי" מעידה על הקשר החזק בין החייל למפקדו, מחזקת את תחושת השייכות וההזדהות.
- השיר שהלחין אפי נצר הוא קליט (החלופה העברית של "קליפ") מרגש מאוד המלווה בתמונות ממבצע "צוק איתן".
- מומלץ מאוד לצפות בו.**